

Svenska Uppfinnareföreningen

Etab. 1886

Ett försök till att förklara vad som hänt i patentfrågan under de senaste 10 - 15 åren av Leif Wrenkler, styrelseledamot Svenska Uppfinnareföreningen - världens äldsta uppfinnarförening.

PATENT OCH
REGISTRERINGS
VERKET **PRV**

Från Idé till Patent

Enligt PRV definieras ett Patent som – Patent är en ensamrätt att utnyttja en uppfinning: ingen annan får tillverka, sälja eller importera den utan att patentägaren har gett tillstånd.

Tänk om det vore så enkelt, att ovanstående definition vore verklighet!

Historien är full av exempel på ”stölder” av patent. Det mest kända fallet är Håkan Lans vår mest berömda uppfinnare i modern tid. Det tog många år av tvister främst i USA men även i Sverige innan han till slut fick upprättelse i den amerikanska rättsprocessen och fick i stället ett substansiellt skadestånd för tidigare rättegångsfel avseende grundläggande funktioner för färggrafik i datorer. Det var tur att han hade tillgång till så stora belopp som krävdes, för att det till slut kunde bli en överenskommelse.

Håkan Lans har även råkat ut för att man flitigt använt hans otroligt viktiga navigationspatent (STDMA – teknologin som är grunden för AIS-systemet som är obligatorisk världsstandard för sjöfarten). Patentet är registrerat i många länder som också är angivet i UN/ITU AIS-standarden M. 1371 (se ”060123 ITU patentdeklaration”) vilket innebär att alla tillverkare skall betala licensavgifter. Det tog ca 15 år av förhandlingar och domstolsprocesser, innan han så småningom fick ett domstolsbeslut som vunnit laga kraft att royalty skall utgå för AIS. Därmed borde tillverkarna lämna kontrollerbara redovisningar i enlighet med gällande licensavtal men så har icke skett.

Det märkliga är att Åklagarmyndigheten – trots polisanmälan – hittills inte har beslutat att inleda en förundersökning utan hänvisar till: ”Något väsentligt allmänt eller enskilt intresse åsidosätts inte genom att förundersökningen läggs ned” Hur anser Justitiedepartementet och Patentverket att patentlagens paragraf nr 57 skall tolkas? (se <https://wipolex.wipo.int/en/text/580414>)?

Utan kapital, hade det blivit som de flesta andra har erfarit, inte ens en förlikning. Den som tvingas ”kasta in handduken” och lämna förhandlingarna, blir då den förlorande parten och får normalt då betala både sina egna kostnader som motpartens kostnader. Många utan företag har tvingats i personlig konkurs!

En annan risk som uppstått under de senaste åren är att ”smarta investment-bolag” eller ”korrupta riskkapitalbolag” har nästlat sig in och undan för undan tagit kontrollen varvid de ursprungliga ägarna har blivit utmanövrade. Kriminaliteten har fått fäste även här.

Hur kan det bli så här?

I Sverige anses en tvist om patenträttigheter vara just en tvist och skall då avhandlas i ett **Civilmål** där ovanstående resultat blivit vanligt. All annan stöld hanteras genom **Allmänt åtal** och kostar då ingenting för de inblandade parterna eftersom Åklagarmyndigheten står för kostnaderna.

För att en patenntvist skall hanteras som ett Allmänt åtal krävs det att målsäganden anger brottet till åtal och att åtal, av särskilda skäl, är påkallat från allmän synpunkt. Ett sådant brott kan hypotetiskt ge upp till 6 års fängelse. Inget sådant allmänt åtal har dock väckts sen 1969.

I flera andra länder gäller en annan ordning. I England och Tyskland gäller helt andra regler vilket förbättrar möjligheterna för mindre aktörer att driva patentprocesser. I Tyskland meddelar domaren redan första dagen det högsta belopp som den förlorande parten riskerar att ersätta den vinnande parten med. Ofta sätts gränsen till mellan 400 000 och en miljon kr beroende på hur målet bedöms. Då kan parterna bättre bedöma möjligheter och risker.

I USA har utländska företag betydligt svårare att hävda sin patenträtt än vad ett inhemskt bolag har eftersom regelverket ”gynnar” dessa bolag. Den initiala kostnaden för en patenträttegång i USA börjar normalt på 300.000 till 500.000 USD och kräver dessutom stora resurser från parternas sidor. Dock betalar varje part sina egna kostnader.

I Sverige är det allra oftast den kapitalstarka parten som vinner målet!

Kostnaden kan nästan bli hur stor som helst, eftersom domarna tillåter parterna att argumentera för länge. Detta system innebär att det inte i de flesta fall är lönsamt för den kapitalsvaga parten att försvara sitt patent. Det måste ses som ett stort juridiskt misslyckande att ”kapital går före rätt”! I Tyskland tar normalt en förhandling 9 månader, mot 2-3 år i Sverige!

I Sverige söker universiteten, startup företagen och uppfinnare/småföretagare årligen c:a 3000 patent i Sverige och inom EU. Cirka 1/3 del av alla patentinnehavare har under en 3 årsperiod blivit utsatta för patentintrång i sina patent. Endast 1/3 del av dem driver en intrångsprocess! De flesta avstår!

Till skillnad mot denna situation, kan man nämna något om Ericsson. Bolaget har överlägset flest antal patent i Sverige. Många patent licensieras till olika företag runt om i världen och dessa licensintäkter uppgick 2019 till nästan 10 miljarder! Ericsson har både kompetens och muskler för att både bevaka sina patent och kräva in licensavgifter. Detta är helt avgörande.

Under de senaste 10-tal åren har ett antal olika förslag lagts fram som lösningar på problemet men ännu har inte mycket blivit verklighet!

Frågan skall ånyo tas upp i Riksdagen nu i november/december 2021 och vi hoppas på ett gott resultat!

Vilka olika förslag har då lagts fram under åren?

- En gemensam europeisk försäkringslösning
- Utvidga Exportkreditnämndens mandat med även en kunskapskyddande roll så att de även skall skydda immateriella värden.
- Statligt patentförsvarsbolag
- PO! - Inrätta en Patentombudsman.

En grupp bildades 2011 vilken lämnade in en affärsplan kallad ”Statens Patentpartner Sweden AB” till regeringen. Man hade stöd från IVA (Ingenjörsvetenskapsakademien), Uppfinnarkollegiet och Innovationsbron. Statliga bolag diskuterades även i länder som England, Tyskland, Irland m fl.

På senare tid har finansieringslösningar för konflikter, där en stor finansiär tar över ombudskostnaden vid en intrångsprocess, diskuterats. Finansiären ersätts endast om processen vinnns. Ersättningen kan då tas från den intrångsersättning, som den förlorande parten tvingas betala för tidigare intrång.

I och med att man fått ett patent är all information enligt ansökan offentliggjord för andra. Söker man skydd endast i Sverige är det vidare fritt fram att använda patentinnehållet för andra i andra länder. Ett patent kostar mer för varje område man söker skydd för och ofta stegras taxan för patentets skydd för varje år som går. Typiskt kostar det mellan 200 000 och några miljoner att ta ett patent totalt. Ett patent kan gälla i högst 20 år.

Det finns dock också vissa undantag i patenträtten såsom:

Enskilt bruk: Man får nyttja ett patent till personliga behov tex till en hobby.

Expropriering: Vid krig kan ett patent tvångsinlösas för försvarsändamål. Även i fredstid kan försvaret utnyttja ett patent men då får innehavaren ersättning.

Föranvändarrätt: Kan någon bevisa att en patenterad produkt eller metod har använts, innan patentet blev giltigt, kan man under "vissa förutsättningar" få fortsätta med sin verksamhet i oförändrad omfattning, även efter det att patentet blivit beviljat. Detta gäller även den som "vidtagit väsentliga åtgärder" för att börja ett användande i Sverige.

Tvångslicens: En domstol kan besluta om att ett patent kan få användas av någon annan om patentet anses "hindrande för viktiga framsteg i Sverige".

Övriga skydd:

Design eller mönsterskydd

Detta kan erhållas om designen har ett nytt och särpräglad utseende samt att det skiljer sig tydligt från tidigare kända mönster. Det kan även vara en specifik utformning av själva produkten eller dess förpackning. Kontrollera därför alltid innan ansökan att inget liknande redan finns. Skyddet ger en ensamrätt liknande som för patent. Ett designskydd kan fås tex för en reservdel, en butiks- eller restauranginredning, för en digital idé eller produkt, en produkt avsedd för en specifik marknad tex personer med rörelsehinder eller för en speciell färgsättning. Ett designskydd som registreras gäller i 5 år och kan förnyas 5 ggr.

Upphovsrätt (Copyright ©)

Upphovsrätt sätts oftast i samband med konst, litteratur, film, musik etc. Ibland kanske någon har skapat något som är upphovsrättsskyddat utan att ha förstått att så har skett Endast människor kan få denna rätt. Skyddet eller rätten uppstår i samma stund som verket/idén har skapats. Skapelsen måste vara originell. Den som vill utnyttja något som har upphovsrätt, måste få tillstånd av innehavaren för att använda sig av materialet. Dock är det OK att kopiera för privat bruk. Upphovsrätten gäller ända till 70 år efter skaparens död.

Varumärke ®

Ett varumärkesskydd kan sökas så att ingen annan kan utnyttja det kommersiellt. Vid ett godkännande får man ensamrätt på varunamnet vilket hindrar andra att använda ett likadant eller snarlikt varumärke."

Åkersberga © Leif Wrenkler